

Ријеч Пиве

Плужине, година IV, број 25/26, јануар/фебруар/март 2019. Бесплатан примјерак

ИНТЕРВЈУ: СЛОБОДАН ДЕЛИЋ, ДИРЕКТОР ПАРКА ПРИРОДЕ „ПИВА“

Плужине су шанса за инвеститоре

СТРАНЕ 6 - 7

ВЕЉКО БЛЕЧИЋ (1923 - 2019)

Двије гарде испратиле митраљезца

СТРАНЕ 18 - 19

Зима у Подгорици и три најљепша доба на Пишчу

СТРАНЕ 16 - 17

Оставићемо потомцима богатство пивских ловишта

СТРАНЕ 10 - 11

Напредак Пиве у доба Херцег Стјепана

СТРАНЕ 20 - 21

Јањићије: Биће више посматрача и ловаца него оних који у Пиви живе

СТРАНЕ 14 - 15

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

УМЈЕСТО УВОДНИКА

Убио сам златну спонзорушу

Пише:
Радмило ТАДИЋ

Била је то љубав на први поглед. Срео сам је у банци. Другар за шалтером протежирао је да је прихватим и рече: Мало тражи, а нуди много. Заљубио сам се – била је плава онако витка и еластична – била је дивна. Прошло је више од десет година, а ја се ње радо сјећам.

У кафанским ноћима била је уз мене. Знао сам да је кад цех дође, увијек ту. Проводили смо и дане заједно – куповали грађевински материјал, бијелу технику и намјештај – градили дом.

Не знам да ли ме је вољела, дуго је требало да примијетим да сваког 25. у мјесецу треба да јој дам неки скромни проценат од цијене задовољства које смо заједно трошили. Прлазиле су године, а мој закључак послје дужег времена био је да се не могу одбранити од ње. Почетак је био као лавина, растао је мој дуг, а она је била стално ту да ме утјешу, да ми да подстрек за будућност - крила је то вјешто – мали износ те чека пред крај мјесеца, а ово што преживљавамо нема цијену.

Дуг је порастао до неба, а није се смањивао. Упорно сам јој враћао онолико колико је тражила, а то је било недовољно. Био сам уплетен у дужничко ропство –био сам њен

роб. Био сам као Сизиф који на плус 40 вуче камен до врха брда и потом са висине гледа како пада. Тако једном, па опет, па опет и опет...

Повјерио сам се мојој суровој сестри, а она рече : Искидај је на комаде, доста је било, спашавај себе и дјецу.

Те вруће септембарске ноћи знојио сам се као сваког пута када јој крајем мјесеца враћам дуг. Била је у сусједној соби. Устао сам и најприје сјечивом закачио врат – дио око златног украса са којим ме плијенила годинама. Потом узех маказе. Била је тврда као ђаво, а ја сам био многи љут. Искидао сам је на парампарчад и потом бацио у вц шољу.

И сада ме држе емоције према њој. Нема оне топлине и оне страсти коју ми је будила током дугих зимских ноћи...Нема ни оног љетњег задовољства у Пиви, Будви или у Котору када ми је давала комодитет. Тужан сам. Добродошла би ми сад да ме увесели – да поједемо и попијемо – празници долазе.

Дуг је мало мањи. Али она из воде упозорава –нећеш побјећи. Отишла је моја риволвинг картица и са њом деценија живота... Остаје дозвољени минус и дугорочни кредит.

Битка је завршена, а добићу и рат...

Књижевно вече Мироја Вуковића

Промоција књига критике Мироја Вуковића „Читајући Његоша“ и „Писци, књиге, записи... књига 2“, одржана је у Народној библиотеци „Радосав Љумовић“, у Подгорици 19. фебруара.

О књигама су говорили академик Ненад Вуковић и књижевни критичар Богић Ракочевић, као и аутор.

Мироје Вуковић, пјесник и прозни писац, давно је учврстио своје мјесто у нашој савременој књижевности. Фасцинира његов опус, а добро нам је познат и његов уређивачки дар. У дјелу „Писци, књиге, записи“, сложени су есеји на разне књижевне теме, али и рецензије о књигама. Када је у питању књига „Читајући Његоша“, она нас наводи на размишљање о томе шта нам се то догађа када се загледамо у грандиозно дјело. Осјећамо да је Мироје Вуковић читајући Његошево дјело настојао да дође до основне тачке, а преко ње и до самог писца, казао је Ненад Вуковић.

„Писци, књиге, записи“ јесте наставак прве цјелине у којој Мироје Вуковић предочава неку врсту свог регистра читања и књижевног увида. Књига „Читајући Његоша“ није изненађење, јер је она на неки начин заокруживање опуса, казао је Богић Ракочевић.

Ово дјело се систематично и аналитично бави Његошевим „Горским вијенцем“, „Лучом Микрокозма“ и „Шћепану Малом“. Кроз Вуковићево дјело провлаче се Његошеви погледи на свијет – казао је, између осталог, Ракочевић. Аутор Мироје Вуковић, је истакао да себе првенствено сматра књижевником, те да су ове књиге критике, нека врста додатног књижевног рада.

Књига „Читајући Његоша“ настајала је деценијама, којом сам желио допринијети да се Његошево дјело ослободи одређених предрасуда, казао је Мироје Вуковић. Вуковић је објавио низ збирки пјесама и приповједака, романа, дјела критике, монографија.

Фрагменте из Вуковићевог дјела.горио је глумца Данило Челебић.

Припреме за сезону

У циљу што боље припреме за туристичку сезону и дочек гостију, којих је из године у годину све више, запослени у плужинском Парку природе „Пива“ у протеклом пери-

оду реализовали су низ активности на подручју општине.

Поправили су и изградили нови мобилијар на простору парка, искрчили су и очистили пјешачку стазу од Шћепан поља до Чоковог врела,

као и терен на Соко граду, извршили су насипање дијела макадамских путева до локација које су посједњих година све интересантније туристима, а проширен је улаз за чамце за рафтинг на Брштановици.

Преваранти узимају кеш и онда им се губи сваки траг

О влашћени представници једне америчке адвокатске канцеларије средином прошле године почели су у Црној Гори да утврђују ко су насљедници имовине Николе Радојевића и Вемије Радојевић (рођене Комар). Њих двоје су почетком двадесетог вијека склопили брак у Сједињеним америчким државама.

Никола је рођен у Брезнима 1887. године, а Вемија у Мокром долу (Враћеновићи) 1882. године. Обоје су отпутовали у америчку савезну државу Вашингтон почетком двадесетог вијека. Њихова имовина и имовина њихове троје дјеце (која немају насљедника и која су преминула у САД) припада потомцима Николине и Вемијине браће и сестара.

Како поуздано сазнаје „Ријеч Пиве“, више од 140 живих рођака Радојевића и Комара има право на насљедство, а овлашћени представници у Црној Гори имали су обавезу да на основу докумената (извода из матичне књиге рођених и умрлих, црквене књиге...) утврде ко су прави насљедници.

Није познато о којем износу је ријеч, али је капитал, који треба да се подијели међу сродницима, стицан више од стотину година. Поред заоставштине Николе и Вемије и њихове дјеце, ријеч је и заоставштине и Вемијине браће која су такође почетком двадесетог вијека отпутовали у САД..

Овлашћени представници канцеларије из САД, утврдили су ко су насљедници по линији породице Комар, али је поступак

у мјесту Марића чесма је очишћен и искрчен простор за постављање видиковца и одморишта, са кога се пружа поглед на ријеку Пиву и њен кањон. Недавно је извршен и комплетан сервис 30 “mountain” бицикала која се налазе у објекту у Црквичком пољу. Надзорници у Парку су током зимских мјесеци, у склопу својих редовних активности обилазили терен, како би уочили да ли постоје неке незаконите радње. Такође су помагали становницима села из свих крајева Пиве, како би им пружили неопходну помоћ током зиме у превозу са возилима или моторним санкама које посједују.

У склопу мониторинга и надзора животињског свијета у Парку, постављено је 10-ак сензор-камера како би се пратило и регистровало њихово кретање.

У сарадњи са Општином Плужине, на простору градске плаже на Росуљама је обављено чишћење плаже и околног терена од крупнијег камена, а у наредном периоду се очекује и насипање саме плаже финим шљунком, како би се у што бољем стању дочекала сезону купања.

У наредном периоду у сарадњи са Образовним центром из Плужина биће организована акција чишћења путног правца на Пивској планини, кроз Борје до Црквичког Поља.

утврђивања по линији Радојевића застао, јер није било кооперативности државних органа Црне Горе.

Посредством Интернета, као насљедници, почели су се јављати грађани са простора Црне Горе и бивше СФРЈ, који нијесу у родбинској вези са Радојевићима и Комарима, а појавили су се и преваранти који насљедницима нуде да правно реализују посао до краја и за ту услугу траже новац.

Од једног насљедника из Пиве, преваранти су прошле јесени узели неколико хиљада еура, а од тада избјегавају сваки контакт с њим.

Вјероватно ће овај посао бити доведен до краја, али потребно је да сродници Радојевића и Комара буди стрпљиви и да не насједају на слаткорјечиве понуде превараната.

Умрла најстарија Пивљанка у 104. години

Најстарија житељка пивских и подурмиторских села Даница Вуковић, рођена Никовић, умрла је 2. априла 2019. у 104. години и сахрањена је на Шћепан Пољу у плужинској општини.

Када је из Никовића дошла у Шћепан Поље ратне 1943. године, и удала се за Милосава Вуковића, Даница је била једина писмена жена у селу. У то доба мало је било оних који су завршили четири разреда основне школе. Изродили су осморо дјеце, али, нажалост, двоје је умрло убрзо након рођења, а један син погинуо је у прошлом рату у Сарајеву. Иако јој дјеца, три сина и двије кћерке, живе на три краја – Требиње, Сарајево, Београд, редовно су је посјећивали, а са њом је увијек био један од синова. Иза ње је остало и осморо унучади од којих је само једна унука, као и једна праунука.

Даница је од 1947. до 2010. године била сарадница Хидрометеоролошког завода Црне Горе. Водила је забиљешке, пратила вријеме на Шћепан Пољу, а 2009. је од Хидрометеоролошког завода добила захвалницу за допринос у раду те службе.

СЛОБОДАН ДЕЛИЋ, ДИРЕКТОР ПАРКА ПРИРОДЕ „ПИВА“

ПЛУЖИНЕ СУ ШАНСА ЗА ИНВЕСТИТОРЕ

Како коментаришете досадашње резултате рада Парка природе „Пива“ на чијем сте челу и шта су приоритети у наредном периоду?

Парк природе „Пива“ проглашен је одлуком Скупштине општине Плужине 2015.године. Од проглашења Парка до данас урађен је значајан посао на успостављању управљачке структуре Парка, дефинисања основних смјерница рада и дјелатности које за циљ имају заштиту природе, одрживо коришћење природних ресурса у Парку и промоције заштићеног подручја и општине Плужине као туристичке дестинације.

Проглашење простора Парка за заштићено подручје за последицу је имало низ позитивних ефеката за све кориснике заштићеног природног добра. У простору Парка извршено је асфалтирање 6км локалног пута од Бориковаче до Брштановице, реконструисани су, насути и уваљани макадамски путеви до села и засеока на простору Пивске планине, извршене су активности на уређењу почетне и завршне позиције за обављање рафтинга, постављан је значајан број клупа, надстрешњица, инфо табли и смјероказа, те је извршено маркирање пјешачких и планинарских стаза.

Уз наведене инфраструктурне активности које су реализоване због значаја унапређења услова за развој туризма и бољих услова за живот локалног становништва у Парку, значајно је истаћи повећање броја регистрованих посјета и ноћења на простору Пиве, што је, сматрам, између осталог и последица проглашења Парка.

Тако је са 27.000 посјетилаца који су регистровани на рафтингу 2015.године, Парк природе „Пива“ у 2018. години посјетило готово 49.000 туриста, што нам говори о добром резултату рада у претходне три године.

И у наредном периоду Парк ће

настојати да реализује дефинисане циљеве - заштита простора, одрживог коришћење и промоције заштићеног природног добра и општине Плужине.

Посебан аспект ћемо ставити на побољшању сарадње са Управом за шуме, највећим корисником природних добара Парка. Дефинисањем и решавањем проблема између Управљача и корисника заштићеног простора допринијеће се бољој и ефикаснијој заштити шума, недрвних производа и дивљачи, те ће се на тај начин ефикасније спроводити идеја одрживог коришћења заштићеног простора. Такође, кроз даље унапређење инфраструктуре и промоције Парка и Општине, створиће се услови за бољу продају туристичких производа пивског краја. На тај начин унаприједићемо и поставити на још виши ниво циљ и сврху постојања Парка природе „Пива“.

Да ли сматрате да ће се тренд раста туристичке посјете наставити и како одговорити на тај изазов, ако имамо у виду ограничене смјештајне капацитете?

С обзиром на то да је активни одмор и „outdoor“ туризам на глобалном нивоу постао један од брзо растућих облика туризма, сигуран смо, узимајући у обзир природне вриједности и потенцијале читаве Пиве, да ће се тренд раста броја посјетилаца у општини Плужине наставити. С порастом броја туриста али и са реализацијом значајних инфраструктурних пројеката који се реализују на простору општинског центра Плужине, мишљења сам да ће се Плужине дефинисати као привлачна локација за улагање потенцијалних инвеститора из сфере туризма. На тај начин вјерујем, да ће се превазићи проблем са недостатком хотелских смјештајних капацитета који значајно недостају општини Плужине.

Каква је према Вашим подацима структура гостију и да ли Пива постаје препознатљива на туристичкој мапи Европе?

Од оснивања Парка природе „Пива“, успоставили смо туристички инфо центар на улазу у Плужине. Кроз рад инфо центра имали смо прилике да се увјеримо да Пиву посјећују туристи са готово свих меридијана. Тако смо имали прилике да о вриједностима Пиве информисамо, поред туриста из окружења, између осталих и посјетиоце из Енглеске, Француске, Пољске, Белгије, Њемачке, Русије, Мексика, САД-а, Чилеа, Кине, Индонезије, Аустралије. Кроз разговор са њима закључили смо да су позитивно изненађени природним потенцијалима и вриједностима Пиве, те да ће врло радо опет изабрати Плужине као дестинацију коју ће посјетити али и предложити својим пријатељима да је посјете.

Каква је сарадња Парка природе и Националне туристичке организације?

Парк је од почетка свог рада био отворен за сарадњу и за повезивање са свим институцијама које могу допринијети унапређењу туристичког производа и његове боље промоције. Само добро умрежене институције са координисаним радом могу допринијети остваривању заједничког циља, а то је остваривања најбољих резултата у области туризма. Национална туристичка организација је једна од најзначајних институција са којом је неопходна квалитетна сарадња. Сматрам да однос између Парка природе „Пива“ и Националне туристичке организације мора бити на много бољем нивоу и да досадашња сарадња није онаква како би требало да буде. Узроци томе леже, вјероватно, у благој незаинтересованости читавог државног апарата за нашу Општину, што ће се надам се у будућности промјенити.

Како коментаришете раст туристичке посјете Пиви и како унаприједити понуду?

ПРИРЕДИО:
Никола ТУФЕЏИЋ

Мирјана Аџић
дипломирани
правник

Сматрам да туристичке посјете у Пиви, могу бити и веће, с обзиром на природне љепоте које нуди пивски крај. Валоризовање природног богатства пивског краја доприноси расту туристичких посјета. Мој предлог је повећавање туристичких садржаја, отварање хотела „ПИВА“, изградња аква-парка, изградња пјешачке стазе дуж обале Пивског језера, већа сарадња локалне самоуправе са туристичким организацијама из приморских градова, изградња спортских терена, развој агротуризма...

Иван Додеровић
дипломирани
економиста

Пораст туристичке посјете је одлична ствар за нашу Општину, прије свега из разлога што доста људи може да заради у току туристичке сезоне, што за многе становнике Плужине представља и основни извор финансирања, с обзиром на проблем незапослености са којим се суочавамо. Туризам у Пиви ограничен је на 3-4, максимално пет мјесеци, те би стога требало уложити напоре да се у Пиви понуде садржаји, атрактивни туристима и у току зиме. Такође, Пива има скривене потенцијале, и мјеста још довољно невалоризована, као нпр. Камп „Врбница“, дивно мјесто за одмор, али још непосјећено у мјери у којој заслужује.

Драган Маловић
трговац

Добро је, биће и боље надам се, али треба много да се ради да би привукли још више туриста. Отварање туристичке организације, за пошљавање стручних и обучених кадрова, јаван и транспарентан рад организација које су уско везане за ту дјелатност, проширивање и обогаћивање понуде.

Лазар Осмајић
радник

Раст туристичке посјете на нивоу државе довео је до тога да се и на нивоу општине осјети раст броја туриста, много више заслугом појединаца, него заслугом локалне управе. Почетак сезоне град дочекује раскопаних улица, несређених тротоара, лијепо вријеме није искоришћено за завршетак саобраћајнице, па ће се радити у сред сезоне. Предлог је ефикасније и брже завршавање започетих послова и већа издвајања средстава за уређење инфраструктуре, нарочито у ужем центру града.

Ивана Јововић
радник

Доста тога је урађено на побољшању туристичке понуде, поготову за љубитеље активног одмора. Пуштен је у рад најдужи зип лајн у Црној Гори, уложено је доста у путну инфраструктуру. Све то је довело до побољшања понуде рафтинга на ријеци Тари и џип сафарија на Пивској планини. Искористити на бољи начин Пивско језеро, немамо једрилица уопште, немамо довољно кајака, чамаца, скутера. Језеро које је послито Таре највећи адут Пиве је готово потпуно неискоришћено. И свакако још веће улагање у маркетинг.

Никола Ристић
електротехничар

У последње вријеме људи који се баве туризмом увидјели су да је туризам једна од главних грана развоја. Веће улагање и окретање младих бављењем туризмом одразило се на већи број посјете. Отварање нових смјештајних капацитета, рад на инфраструктури и обогаћењу туристичке понуде. Искористити природне љепоте у што већем обиму.

Борис Војиновић
економиста

Све већи број младих људи се базирао на бављење туризмом и то се манифестовало на пораст броја гостију. Наставити са улагањем у инфраструктуру и на подстицању младих да се баве туризмом.

Вељко Симуновић
ученик

Из године у годину повећава се број туриста који посјећују Пиву, првенствено из разлога што има велики број природних љепота. У последње вријеме је то почело да се користи у све већем обиму. Неопходно је проширење плаже и изградња шеталишта.

Рајко Туфегџић
пензионер

Посјета је на завидном нивоу. Отварање што више спортских објеката, организовање што више туристичких тура...

Јована Шимун
студент

Природне љепоте Пиве и разноврстан туристички садржај условили су повећан број туриста у нашем граду последњих година. Ипак, сматрам да би понуда могла бити боље и привлачнија, како би успјели да задржимо туристе и дуже од „два дана“. Обогатити туристичку понуду нашег града и продужити сезону, која код нас кратко траје. Сматрам да би у нашем граду могла бити бар једна креативна скулптура која би сигурна самодушевила многе туристе, као што је и нас током посјете неког другог града. Као предлог бих још издвојила изградњу бицикличке стазе, такође би требали уредити мјеста за аутокампове...

Маријана Јововић
дипломирани агроном

Сматрам да је Пива сваке године све више и више посјећена, како од људи из других дијелова Црне Горе, тако и од стране страних држављана, што ме посебно радује. Ти подаци су нарочито важни, јер су људи препознали природне љепоте Пиве, као и све њене драгоцености. Надам се да ће такав тренд бити настављен и у будућности. Третирање би искористити све природне потенцијале Пиве, које нам несебично пружа. То се односи на унапређење понуде за све љубитеље природе и активности у истој. Ту прије свега мислим да би требало организовати већи број планинарских тура, направити бицикличке стазе, организовати велики број љетњих и зимских кампова и сл, кроз које би се Пива промовисала као нетакнути бисер сјевера Црне Горе.

Ивана Шимун
студент

Уназад неколико године Пива је постала право туристичко мјесто. Сваке године је све више и више туриста из различитих крајева свијета, што нас Пивљане много радује. Пива је прави одмор за очи, како туристима, тако и нама који живимо у Пиви, тако да се надамо да ће свака година бити све боља и боља, што се тиче туризма. Мислим да Пиву треба промовисати преко медија, реклама, флајера, како би се што више чуло за њене љепоте. Реклама је од великог значаја када су у питању туристичка мјеста, тако да мислим да треба што више медија привући да би се говорило и чуло о Пиви, као једном од најљепших мјеста у Црној Гори, а и шире.

Радош Јокановић
дипломирани
правник

Ако погледамо величину територије општине Плужине у Црној Гори, као и релативно малу посвећеност државе развоју туризма у Пиви, онда свакако да радује податак да сваке године имамо све већи број туриста. Треба похвалити напоре које у домену своје надлежности улаже, како локална управа, тако и Доо Парк природе Пива Плужине, кроз развој инфраструктурних пројеката, учешће на сајмовима туризма, организовању музичких, спортско рекреативних и културних манифестација као и

реализацију разних пројеката како националних тако и интернационалних. Досадашњи развој туризма се углавном заснивао на развоју понуде смјештајних капацитета, етно и еко села, рафтинга итд. и то у периоду љетње туристичке сезоне. Поред проблема пасивног учешћа Владе и Министарства одрживог развоја и туризма за унапређење туристичке понуде, јављају се и проблеми недостатка додатних садржаја везаних за период зимске туристичке сезоне. Имајући у виду природне љепоте и драгуље Пиве активнијом улогом владе и министарства, уз адекватну подршку општине Плужине зимски туризам би требао да представља нешто што би требало унаприједити, како би туристичка сезона трајала 12, а не 5-6 мјесеци.

Станија Додеровић
агроном

Последњих година се повећава број туриста који посјећују нашу општину, како домаћих тако и иностраних. Разлог за то је боља афирмација туристичког потенцијала који је заиста богат. Пива је еколошки чиста средина која обилује природним љепотама: Ријека Тара, Пива, Комарница, Врбница, језера - Пивско, Трновачко, Стабањска, планине итд... као и богатим културно историјским наслеђејем. Потребно је повећати смјештајне капацитет, велики проблем је непостојање хотела у Плужинама. Користећи средства ИПА фондова и кроз средства прекограничне сарадње реализовати пројекте из туризма. Гледано са аспекта пољопривреде треба развијати агротуризам пружањем услуга туристичких и сеоских домаћинстава. На тај начин би се побољшао пласман домаћих производа, а туристи би конзумирали храну произведену на традиционалан начин: пивски скоруп, сир прљо, јагњеће месо, мед итд...

ВЛАТКО ЈОКОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ЛОВАЧКОГ ДРУШТВА „БАЈО ПИВЉАНИН“

Оставићемо потомцима богатство пивских ловишта

Наша је обавеза да за будуће генерације сачувамо ловишта и Ловачки дом о чему су бринули и наши претходници – казао је Влатко Јокловић, председник Ловачког друштва „Бајо Пивљанин“ за Ријеч Пиве.

Коментаришући стање у ловиштима, Јокловић је оцијенио да су она изузетно богата „длакавом и пернатом дивљачи“, те да је криволов „којег је увијек било сведен на минимум“.

Имамо око 140 чланова друштва, који су изузетно коректни и трудимо се да тако и остане. На територији Пиве имамо медвједа, лисица, вукова, срнеће дивљачи, као и бројне врсте птица попут јаребича и камењарки. Овдје станиште налазе и птице селице – шљуке и препелице, поред осталих. Појаве се и криворани којих раније није било, као и неке друге врсте – казао је Јокловић. Он истиче да се дешава да дивљач долази у опустјела села, те да су медвједи прошле године направили доста штете на пчелињацима.

Због велике суше, медвједи није су имали доста протеина, па су раније устали из зимског сна. Тако је лани виђена мечка са мечићима и снимљена у Милошевићима. Једно мече је нађено мртво у тору, а вјероватно је страдало од глади – казао је он.

Говорећи о проблемима насталим због непорибљавања Пивског језера, Јокловић је подсетио да од 2013. године Електропривреда не убацује млађ пастрмке у језеро, те да је то велики проблем који настаје да ријеше у сарадњи са Министарством пољопривреде.

Уговор према којем је Електропривреда имала обавезу да порибљава језеро, истекао је прије седам година. Закон из 2008. године није био примјенљив, јер је предвиђао да трошкове порибљавања сноси онај који газдује риболовством, а ми нисмо имали новца за то. Новим законом регулисано је да трошкове порибљавања сноси Електропривреда (60 процената), те да остатак финансира Министарство пољопривреде и локална управа (по петнаест одсто) и Ловачко друштво преосталих десет процената. Проблем је настао јер је законом предвиђено порибљавање поточном пастрмком из Црноморског слива, али ње нема на тржишту. Договорено је да се будуће порибљавње може обављати и са поточаром из Јадранског слива, те калифорнијком пастрмком, па очекујемо да ће се то ускоро реализовати. Сада је у језеру доминантан клен, који је готово преко ноћи преузео примат. Послије порибљавања то неће бити тако, јер је пастрмка грабљивица и очекујемо да ће преузети доминацију – рекао је Јокловић.

Он подсећа да је некада више од 500 риболоваца имало сталне дозволе, а да је уз дневне и остале дозволе број оних који су ловили био много већи и очекује да ће се тај број послје порибљавања знатно премашити и да ће „половина црногорских рибара доћи на језеро да ужива у његовој љепоти и спортском риболову“.

Друштво „Бајо Пивљанин“ је посновано 1946. године, а осамдесетих година је уз помоћ Општине и друштвено-политичких организација подигло Ловачки дом.

Прије неколико година, захваљујући помоћи Општине, неколико компанија и ловаца на Дому је постављена елоксирани браварија, обновљен је кров, уграђено централно гријање и обновљен инвентар. Демит фасада је урађена прошле година. Јокловић наглашава да је локална управа дала знатан допринос да се зграда обнови и друштво одржи посљедњих година, када је настала криза због пада

Влатко Јокловић

броја дозвола.

ЗАХВАЛНОСТ

Захвални смо бившем председнику друштва Милошу Вуквићу и осталим члановима који су осамдесетих година уз помоћ друштвено-политичких организација подигли Ловачки дом. Био је велики подухват саградити овај објекат од 380 квадрата на обали језера, а његова локација постаће још атрактивнија када се заврши градска саобраћајница. Надамо се да ћемо смоћи снаге да још инвестирамо у Дом и околину и тако допринесемо развоју ловства и туризма уопште – оцијенио је Јокловић.

Академик Јован Вуковић у Пишчу

Катун Војиновица село Пишце, 1973. године

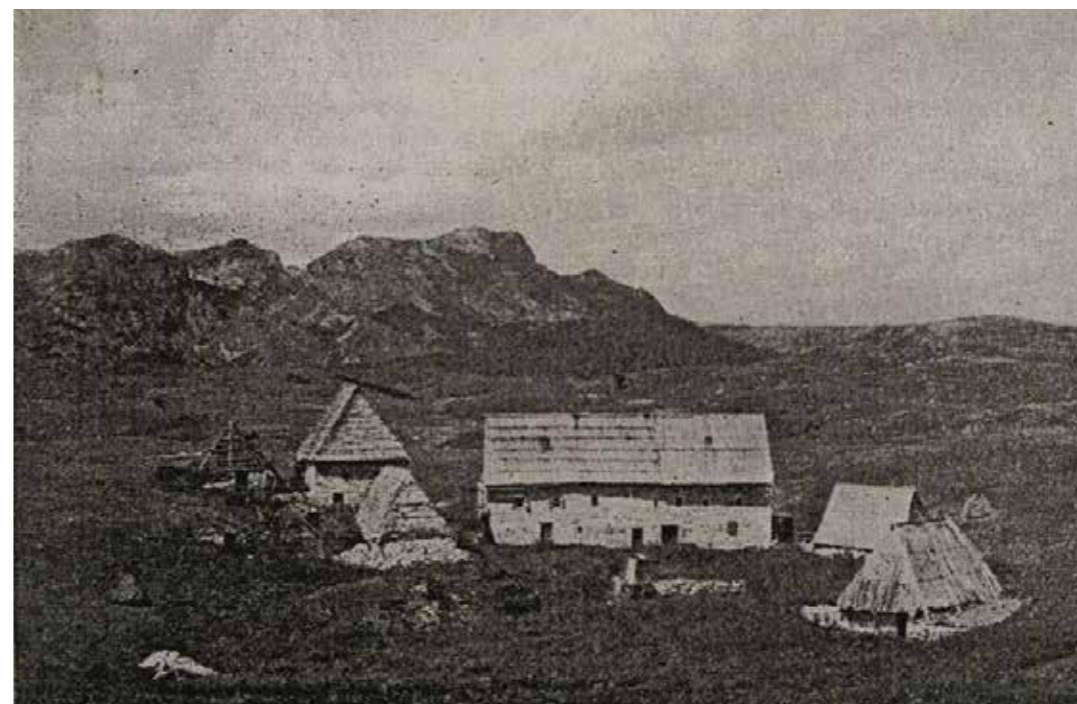
Дјечак на коњу

Косци

Свадба 1947. на Пишчу

Стара кула Чавића на Пишчу снимак око 1920. године

Радул Триповић у униформи америчке војске носилац одликовања Легије части

Приредио
Радомир Бајо Јојић

Пише:
Љиљана ВУКОВИЋ

ВЈЕКОВНО ИСЕЉАВАЊЕ ПИВЕ

Јањићије: Биће више посматрача и ловаца него оних који у Пиви живе

објављена у оквиру Српског етнографског зборника, а на основу њих свака породица може да спозна свој коријен, говор, гдје и одакле су се досељавали и гдје су одлазили. Студиозно је обухватио састав земљишта, географију, географија простора, становништво са јасно уоченим етнопсихичким особинама, насеља.

По подацима Министарства просвете, претпрошле школске године у Плужимама је уписано 14 првака, а протекле јесени свега осам. Пивом владаталас миграција и бијеле куге. За обнову „живе супстанце“ потребно је створити услове, а за стварање услова одговорна је власт јер је посао државног врха консолидација економије, изградња земље како би што боље допринијели националном достојанству, части и опстанку.

А како је било некада...

Пива је, прије и за вријеме Не-

мањића, била у саставу српских земаља. Од насеља у самом срцу Пиве, смјештених око корита ријеке Пиве, гдје је клима блажа па све до врхова планина којима углавном царују велики сњегови и хладни олујни вјетрови, одувијек се водила тешка борба за кору хљеба.

На надморској висини од 1.000 и 1400 метара, зиме трају по шест мјесеци или „од Митрова до Ђурђева дана“, када су углавном и путеви непроходни. Но, овакви услови су и створили посебну врсту људи, отресите, бистре, вриједне горштаци спремно да се суоче са најтежим животним изазовима. Пуна мудрости, гостопримна и племенита, Пива је родила бројне учене људе. А о трговинама ранијих насеља на овим просторима свједоче стара гробља (марморје), гомиле, градине, црквишта и манастири. Пет година по уласку

Пиве у састав Црне Горе урађен је и први попис становништва. Пописом из 1883. године утврђено је да је у Пиви било 5766 становника и 926 домова.

По статистици изведеној из књига за наплату пореза од 1911. год. (С. Томић, Бањани, Пива и Пивљани) у Пиви живи 1441 домаћин; капетанија Жупа Пивска у 26 насеља има 790 домаћина, капетанија Планина Пивска има 31 насеље са 651 домаћином. Из овога излази, како наводи Томић, да је прираштај за 28 година био 155,6%, у односу на попис из 1883. год.

Званични пописи су урађени 1921. и 1931. године. У Пивској Жупи како је пописом из 1921. год. утврђено има 886 домова са 451 становника; а на Пивској Планини 640 домова са 3395 становника.

По попису из 1931. године у Пивској Жупи живи 5284 становника у 970 до-

Све је мање ђака

Последњих година број ученика у Пиви се драстично смањује. Школске 2003/04. године у матичној школи и њеним подручним одјељењима уписано је укупно 327 ученика. Претпрошле школске године од 142 ученика, 62 су била од првог до петог разреда. У осам подручних одјељења наставу су похађала 22 ученика - у Барном Долу један, у Безују, Борковићима, Мратињу и Рудиницама по два, Смријечну три, Дубљевићима четири и на Горанском шест. У основним школама у Стабнима и у Доњим Брезнима је слична ситуација. Тако у школи „Бећко Јововић“ у МЗ Стабна, којој припада 11 села, наставу похађало свега 10 ученика, од којих је један првак. Други и седми разред у школи која је била трећа васпитно-образовна установа у Пиви, основана 1897. године, је без ученика, а 1974. само од петог до осмог разреда било је 120 ђака. ОШ „Бајо Пивљанин“ у Доњим Брезнима која је са радом почела када и школа у Стабнима, имала 14 ђака, а прије пет деценија било их је 11 пута више.

мова док на Планини Пивској има 811 домова са 4487 становника.

Иако мала са првим насељима која су била малобројна, становници Пиве су се расељавали те тако Пивљанима има широм свијета. Како подаци показују, могло би се рећи да је расељавање почело у другој половини петнаестог вијека, а то је период пропадања српских државица. Исељеници у овом периоду одлазе у правцу Боке Которске, Далмације и према сјеверозападу. Друго веће исељавање се везује за осамнаести вијек, односно за вријеме устанака и сеоба под патријархом Арсенијем Јовановићем Шакабентом (попут А. Чарнојевића, активно је радио на ослобађању српског народа од Турака, па се придружио аустријској војсци када је 1735. године избио нови аустро-турски рат), када одлазе према Босни и Подрињу. Трећи талас исељавања се везује за период Кочине крајине (Коћина крајина је назив за рат вођен од 1788. до 1791/2. између Аустрије и Русије на једној, и Турске на другој страни. У овом рату учешће су узели и Срби, који су се као добровољци (фрајкори) борили на страни Аустрије) и устанака за ослобођење, крај ХВИИИ и почетак ХИХ вијека, а одлазе ка Старом Влаху, па даље се спуштају у Подриње, Шумадију, Ваљевски Подгорину...

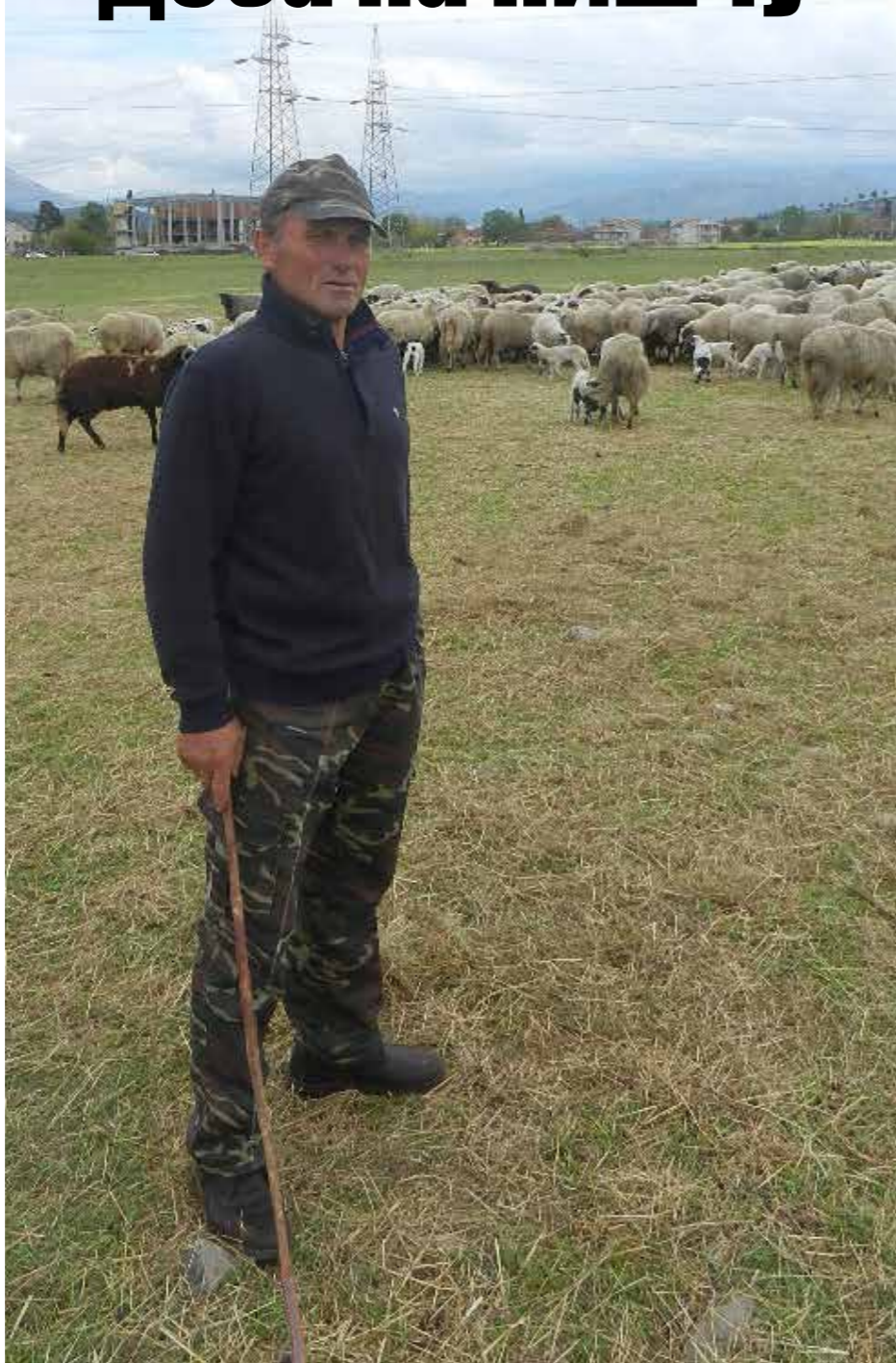
Други свјетски рат је однио око 1000 цивила и војника, а након што је завршен, услиједила је и масовна колонизација у Војводину. Ово није

битније утицало на број становника што потврђује и попис урађен након одсељавања у Војводину, када у Пиви живи 8952 становника. Овакав тренд се наставља све до 1961. године када Пива броји 9164 становника. Десет година касније број становника је смањен на 9078, а драстично смањење настаје након потопу пет кањона због изградње бетонске бране у Мратињу, када нестају старе Плужине и друга насеља. У Пиви 1981. године живи 6254, а десет година касније 5221 становник. Од 4272 становника по попису из 2003. године, Пиву је напустило око 1000 становника. Према попису из 2011. у Општини која је по просјечној старости становника најстарија у Црној Гори, а и по стопи natalитета се налази на зачељу, било је 3286 становника.

Историјски токови и процеси се не могу зауставити нити вратити. Такође, потомци се овим неће вратити на огњишта предака и спријечити замирање села, али заоставином за будућност коју нам је Цвијић оставио можемо барем знати ко смо и одакле смо потекли, можемо доћи на извор своје породице, отворити замандаљене двери сјећања, поклонити им неколико дана и на тај начин покушати да зауставимо неминовни крај. Свакако, треба спријечити да се обистини пророчанство Јањићија Радојичића, игумана манастира Пива, да ће „доћи вријеме да у Пиви буде више оних што лове и посматрају, него оних који у њој живе“.

**ВИКТОР ДОНДИЋ, ВЛАСНИК
НАЈВЕЋЕГ СТАДА У ЦРНОЈ ГОРИ КОЈЕ
ЋЕ ДОСТИЋИ ВИШЕ ОД 800 ГРЛА**

Зима у Подгорици и три најљепша доба на Пишчу

Има дана током којих спавам сат или два, а деси се и да уопште не заспем, већ само неколико минута прилегнем. То се дешава када се јагње овце, јер морате бити уз њих стално, Није то лако, али издржавам. Радно вријеме непрекидно траје – каже Виктор Дондић, сточар са Пишча чије ће стадо ове године достићи око 800 „малих и великих“ оваца.

Зазимио је 350 оваца, које се јагње – често имају по два или три јагњета, а ваља бринути о њима. Ове године, Виктор је са стадом у Доњој Горици код Подгорице, на закупљеној ливади, а у зависности од временских услова, он ће стадо вратити на Пишче током маја.

Већ шест година селим се са стадом у Бјелопавлиће или у Подгорицу. Могу рећи да ми је овдје добро и да су људи коректни. Од свих тих шест година ова ми је најтежа. Ово поље које видиш сво је „изгорјело“ због суше, а ни у јесен није било кише, па сам све до Нове године остао на Пишчу. Суша је закачила и март, па није било паше. Могу рећи да су остала три годишња доба на Пишчу идеална – казао је Виктор.

Он каже, када је на Пишчу, да му помаже и сестра Душанка, која је у пензији и ту живи, а љети дође и брат из Плужина са фамилијом па „припомогне“.

Са Виктором у Доњој Горици затекли смо и Сава Букановића, (78), пензионисаног радника никшићке Жељезаре, који је одлучио да пензионерске дана проведе чувајући овце.

–За оволико стадо и ове послове требало би четири момка да се ангажују и да све „опосле“ како треба, а да им не буде лако – каже Саво који је чувао овце Задруге на Пишчу, а потом радио код породице Дондић. Саво каже да због година није сигуран да ће овог љета ићи на Пишче, али да је задовољан условима под којима је радио.

Виктор каже да је то велики проблем ангажовати чобане да му помогну током љета.

Правих чобана, који знају да брину о стаду, више нема, а они који би

хтјели да дођу на Пишче не знају ништа о томе и интересује их само плата – рекао је Виктор, додајући да се огромни труд исплати, када је ријеч о пласману меса.

Ово је крижана овца – пивска праменка и сјеничка. Мислим да када је ријеч о квалитету меса и приплодних грла, мало ко може да се мјери са мном у Црној Гори. Ова овца је отпорна на хладноћу и има доста млијека – двоје јагњаци одгаји без проблема.

Он прича да код њега долазе сточари из Херцеговине и разних крајева Црне Горе да би куповали приплодна грла, те да је његова главна оријентација производња меса, а да за мрс нема услова, јер би о томе морале да раде најмање двије планинке. На питање зашто се није оженио, овај 56-тогодишњак каже да је о томе „давно требало да мисли“.

На питање да ли је богат човјек, Виктор са смијехом каже да је „све што је радио поштено радио“.

Био сам највише везан за кућу, као најмлађе дијете. Ишао сам у школу, али сам се вратио на село да помогнем родитељима и остао на селу. Нијесам се покајао – казао је Виктор, објашњавајући зашто се опре-

Пси луталице напали стадо

Керови су нам нанијели штету овдје, јер се неколико јагњаци одвојило од стада. Вукова има на планини, али не ударају на стадо кад је чобанин ту. Пси су насрнули на јагњад, иако сам био врло близу и није помагало што сам их тјерао- казао је Виктор.

дијелио за сточарство.

Толико има обавеза Виктор, да је тешко било наћи времена за разговор с њим. Сваки минут је изазов, морају се надгледати овце и јагњат, мора се пратити када се која јагњи,

мора им се дати сијена и напојити, мора се бринути о цијелом стаду – сваког дана и сваке ноћи. Остављамо га са Савом да у Доњој Горици да чува стадо и припрема се за три најљепша годишња доба на Пишчу...

Рођен у питомој Пиви далеке 1923., Вељко Блечић, од оца Стевана и мајке Милосаве. Растао је у великој породици уз родитеље и осам сестара, једини син, пето дете. Његово родно село Сељани остаће у његовој души место у које се мислима, срцем и физички увек радо враћао живећи свој маратон. Жупа пивска и Планине пивске још за дечачких дана у Вељка су уткале ватру живота. Њеном топлоћом савијао је и најтврђе препреке. У родним Сељанима завршио је основну школу четири разреда а у Пиви стекао љубав према чистој мисли и питкој речи. Окружен лековитим биљем, меком травом, бистром Комарницом одговоре на своју запитаност прво је читао у облацима а затим у књижицама које је посвећено куповао и из којих је памтио стихове и упијао мудрости наслеђа....Читао је и памтио неуморно, слагао реч по реч . Осим књига, читања и писане речи, гусле су биле његова велика љубав и његов вентил и у младом а опором животу. Пива је посебно у та времена била далеко од многих извора и садржаја. Говор и изговорена

ВЕЉКО БЛЕЧИЋ (1923 - 2019) Двије гарде испратиле митраљезца

СУДБИНА ЈЕ ХТЈЕЛА ДА ПАРТИЗАНСКОГ МИТРАЉЕЗЦА ВЕЉКА БЛЕЧИЋА НА ПОСЉЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ ИСПРАТЕ ДВИЈЕ ВОЈСКЕ - У ЗЕМУНУ И У СЕЉАНИМА - ПОЧАСНЕ ГАРДЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ И ВОЈСКЕ ЦРНЕ ГОРЕ БИЛЕ СУ ПОСТРОЈЕНЕ У ЊЕГОВУ ЧАСТ. СУДБИНА ЈЕ ХТЈЕЛА И ДА НЕКОЛИКО МЈЕСЕЦИ ПРИЈЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ У ЧАСОПИСУ „РИЈЕЧ ПИВЕ“ ОБЈАВИМО ТЕКСТ КОСТЕ РАДОВИЋА О ОВОМ ХРАБРОМ ПАРТИЗАНУ И ГАРДИСТИ, КОЈИ СЕ НИКАДА НИЈЕ ХВАЛИО СВОЈИМ ПОДВИЗИМА... ИСПРАЋАЈ ПРЕД КРЕМАЦИЈУ ОБАВЉЕН ЈЕ УЗ ВОЈНЕ ПОЧАСТИ У ЗЕМУНУ 18. ФЕБРУАРА, А ИСПРАЋАЈ И ПОЛАГАЊЕ УРНЕ НА СЕОСКОМ ГРОБЉУ У СЕЉАНИМА 9. МАРТА, ТАКОЂЕ УЗ ВОЈНЕ ПОЧАСТИ

реч биле су запис, чувари од заборава и непресушна славина мудрости наслеђа, сав живот и преживљено гуслар је преносио у песми и речи. Вељко је уз гусле слушајући или свирајући и сам касније, медитативно уживао. Гусле су биле његови витамини за душу и гимнастика за срце и дух. Уз њихов звук улазио је редовно у занос и опуштање којим је пре ће бити несвесно а интуитивно улагао у своје трајање. Рођен непосредно након Првог светског рата, у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца - девет бановина и десета управа града Београда. Родио се у времену када се у основној школи учила веронаука затим је дошао други светски рат и нека нова начела, био је митраљезац Седме омладинске бригаде, па Титов гардиста, а затим заставник ЈНА у Ваздухопловству, Други светски рат га је затекао у Пиви а ослобођење у Београду. О рату и ратовању слушао је нажалост већ као мали од оца Стевана који је био учесник првог рата и носилац Обилића медаље. Наш мили вољени Вељко памти и од времена убиства краља Александра у Марсеју 1934, сећа се, иако је дечак био. Први пут је чуо за комунисте 1938. а за бомбардовање Београда 1941. чуо је на радију као и да је Немачка објавила рат. Сведок је и 13. јулског устанка 1941. Већ наредне године придружује се партизанима прво у оквиру сеоских стража, а не задуго прикључује се и Седмој омладинској бригади, почетно као помоћник на митраљезу, а затим као митраљезац. Вељко и његов „шарац“ нису се раздвајали кроз 1943. и 1944. годину. Учествовање у рату донело је многа искуства, знања, увиде, познанства, пријатељства, кумства. Деда је тих давних година поставио темеље своје личности, пута и живота, многе, како то већ чудо живљења доноси није могао ни замислити. Да му је неко пре рата рекао да ће пешке до Београда ићи и да се може, верујем да му не би веровао. Да му је неко рекао да ће као један од најбољих бораца бити послат у Титову гарду и да ће у рату и пешачком сапутовању стећи доживотно пријатеље и кума Милана Дакића са чијом се породицом касније породично ку-

мовало шест пута, не би веровао ...а да ће бити у првом реду, првог ешалона прве послератне војне параде 1945. године...ни то не би сигурно... Рат је учионио неслушене промене, након њега Вељку се отворио нови хоризонт, пун новог круга запитаности, радости, препрека, трња, померања. Са собом је понео слојевити мир Пиве, питомост, поштење, своје велико срце и ведри поглед. Научио је шта је чојство а шта јунаштво и био спреман за нова знања и искуства... Завршетак рата деда је дочекао у Београду, до ког је стигао ходајући мало више од месец дана, постао је Титов гардиста. У Београд се породично

доселио 1945. А први пут га је сам видео у децембру 1944. У дотадашњем немачком насељу Франстал који су касније назвали Сутјеска одлучено је да се колонизују гардисти. Моје деда се коначно колонизовао у другом породичном доласку дошавши тада са супругом и сестром без родитеља у Земун. Први пут се као брижни син поново вратио у родне Сељане на родитељску молбу, верујем да нису могли без Пиве, њене лепоте и просторства. Вељкови родитељи су ипак поново дошли у Земун након неколико година где су обоје касније и преминули. Те исте 1945. пре првог сељења у Београд, деда се оженио. Небројено пута сам слушала како је питао своју Мару да пође за њега - имала је 17 година, познавао је још од детета. Вељко и Мара, били су диван пар, вољен у фамилији, међу пријатељима, и кумовима. Причао је све детаља, те кључне ноћи, од које су у пару наставили живот. Описивао како га је загрлила и спустила главу на груди срећна што ће поћи за њега. Описивао је место где су се договорили да ће на даље живот наставити заједно. Причао како су њени родитељи (Матије и Ружа Радовић са Миоче) реаговали, понављао колико је била лепа, подвлачио колико и како га је поштовала, био је нескривено поносан на њихову љубав и сетан што је отишла пре њега. ... Имали су троје деце, Милоша, Милену и Ми-

лорада. Милена је нажалост прерано отишла и за њом је остала никад зацељена рана. Милош и Милорад од миља Мишко и Драган, били су њихово два најважнија сунца. Строги и пуни љубави, посвећени и брижни у тешким послератним временима подизали су своје синове трудећи се да на пут изведу два честита човека, спремна за све што живот јесте. На велику неутешну жалост 2013. и њихов вољени син Драган отишао је исувише рано, однела га је немилосрдна болест као вир.

Вељко и Мара, Железничка 17, насеље Сутјеска, Земун. Неретко су као домаћини и на поду спавали да би се сместили сви који су неком темом из родне Црне Горе долазили и стизали у Београд, неки су остајали дуже, неки краће ...ко год је макар једном свратио па и кратко потврдиће а је то била кућа неслушеног гостољубље и безусловне љубави. Били су тим, неуморан и посвећен упорном гостопримству и несебичној подршци. Рано је отишао у пензију, давне 1977. своје пензионерске дане трошио је лепо како је и заслужио и како је хтео, посветио се породици, посебно унуцима, а касније и праунуцима.

Након Гарде у којој је био до 1955. до пензије је остао у ваздухопловству, где је премештен након партијског укура због слободне мисли и говора на једном збору. Краће време провео је у Рајловцу - БИХ, затим је послат у административну школу у Београд. Након завршене школе, не задуго, премештен је у команду пука у Батајницу, тамо је радио као технички књиговођа у пуку. Носилац је Ордена за храброст, Ордена за војне заслуге, Ордена отаџбине, Ордена за народ, Медаље заслуге за храброст, Медаља заслуге за народ... у низу од 13 одликовања. Ми, његови унуци и праунуци додељујемо му ордене за најбољег прадеду, деду, оца, супруга, брата, ујака, свекра, рођака, кума, пријатеља, орден за људскост и поштење, орден за трајање, орден за ведрину.

Нека је вечна слава и хвала Вељку Блечићу.

(Из говора Вељкове унук сликарке Јелене Блечић у Сељанима 9. тарта 2019)

Бождар Тадић из студентских дана

БОЖИДАР ТАДИЋ „СМРИЈЕЧНО СЕЛО У ПИВИ“ (4)

Из књиге "Смријечно село у Пиви", др Бождара Тадића (1931 - 2003) дугогодишњег професора социологије на црногорском Универзитету и високог државног функционера, објављујемо најзанимљивије дјелове. Тадић је написао мноштво књига и научних радова из области социологије, социологије религије и политикологије. Докторирао је на Свеучилишту у Загребу, раних седамдесетих година, а његова дисертација "Приближавају ли се капитализам и социјализам", писана у ери хладног рата говорила је о прелитању запада и истока.

Посљедње године живота, др Тадић посветио је свом родном Смријечну и књига о том селу је његов посљедњи интердисциплинарни научни рад.

Напредак Пиве у доба Херцег Стјепана

Средњовјековну владарку Гојиславу је 1367. године са власти збацио њен синовац Никола Алтомановић. Алтомановића су заједничким снагама краљ Твртко и кнез Лазар Хребељановић. Пошто су Алтомановића свирепо ослијепили у Ужицу, исте године њих двојица су подијелили његову државу, при чему су Твртку припали Горње Полимље, Горње Подриње и Потарје, затим Пива, Гацко и Тре-

биње. Таку су ови крајеви први пут ушли у састав босанске државе.

Након смрти краља Твртка 1391. године област од ушћа Неретве до Лима, са Требињом, Гацком, Пивом, Горњим Подрињем, се сасвим осамосталила под Сандаљем Хранићем и његовим синовцем Стјепаном Вукчићем, по чијој се владарској титули херцега прозвала Херцеговином.

У доба херцега Стјепана (1435-1466) Пива је доживјела економски напре-

дак. Сама пријестоница Херцегова била је у Пиви, у утврди Соко, изнад Шћепан поља. Ту је Херцег изградио и један већи манастир, који још одолијева времену. По Пиви је подигао и још неколико утврда, у Стабнима и, изгледа у Врањачи, изнад саставака Сињца и Комарнице, сада у атару Горанска. Зна се да су тада у Пиви цвјетали занати, ткачки, седларски и ковачки, а по Мратињу и око Шћепан поља и рударство. Данас је тешко вјеровати да је тада у Пиви било развијено и виноградарство по присојним странама ријечних увала, у Приљепима испод Милошевића, у Стабнима, у Врањачи. На тим мјестима до недавно још су се могли наћи трагови већ издивљале винове лозе.

На Херцеговим посједима по Пиви гајено је и поврће, а по планинама широм Пиве Херцег је имао и своја катуншта (отуда топоним Херцегова страна на Пивској планини). Колико је тај економски напредак захватио и Смријечну тешко је докучити, вјероватно да јесте. Можда је баш у Херцегово вријеме или у вријеме Сандаља Хранића подигнут и манастир Св. Успенија на извору Сињца. Наиме, још у тзв.

Светостефанској хрисовуљи, пи-

саној између 1313-1318.године, краљ Милутин даје право манастиру Бањској да по селима Гацка и Пиве сакупља бир „И за села која су у духовној области епископа будимљског дах му Гацко и Пиву да си бир бере“. Тешко је претпоставити да би краљ Милутин бир из Пиве препустио манастиру Бањској, да је гдје у Пиви тада било манастира. Но манастир Св. Успенија већ је у Херцегово вријеме имао посједе у Смријечну. Прије почетка изградње новог Пивског манастира 1573. године, површ Крст под Паносом, затим добар дио Осојница, а изгледа и неке парцеле у Лукама били су посједи старог манастира Св. Успенија.

Вјероватно су се ти посједи формирали или прилозима или на други начин још прије пада Пиве под турску власт.

Да ли су се у Смријечну већ у то вријеме били учврстили и феудални односи свједочиће и први турски дефтери из 1477. године. Наиме, ови дефтери региструју Мочницу (садашњу Муратовицу) као баштину једног посједника из нахије Комарница (Дробњак) коју је он добио наслеђем, што значи да је Муратовица прије доласка Турака била нечији феуд. Али дефтери нијесу регистро-

вали манастирске посједе те око тога питања у историјским изворима је потпуна празнина. Нешто свјетла на економске и социјалне прилике овога краја у предтурском периоду дају и очувани споменици материјалне културе у атару Смријечна.

СТАРИНЕ И СПОМЕНИЦИ

Од споменика старих култура свакако и у Смријечну, као и у већини пивских села, по свом значају на прво мјесто долазе стећци, велики, обично надгробни споменици, често тешки и по неколико тона. Јављају се најчешће у некрополама које броје на десетине примјерака, али и у мањим скупинама те, најзад и сасвим усамљени и разбацани по терену.

Највећа и најзначајнија некропола је у Доњем селу, на локалитету Помозибози, изнад Ваља. Шефик Бешлагих, један од најкомпетентнијих истраживача стећака који је током своје научне каријере изучавао стећке на свим просторима гдје се сретају по Босни и Херцеговини и у сусједним дјеловима Црне Горе, Србије и Хрватске, посјетио је и ову некрополу почетком шездесетих година двадесетог вијека и запажања о њој објавио у својој опсежној студији о стећцима. Бешлагих је тада овдје нашао 30 стећака, али по старим причањима њих има много више, па су током времена многи сасвим утонули у земљу, те се без откопавања не примјеђују.

Стећци нијесу постављани по неком учивом реду нити по врстама, већ прилично растушено, мада се уочавају скупине од по неколико примјерака постављених упоредо. Готово су сви дужим странама оријентисани у правцу исток-запад, али један је, као што је и Бешлагих запазио, у правцу сјевер-југ. Једна омања некропола стећака је и у Смријечну, у садашњем гробљу код цркве.

**У СЉЕДЕЋЕМ БРОЈУ:
Стречанска металургија
и млиништа...**

Пјесник Милош Кецојевић

Милош Кецојевић је рођен 1979 године у Никшићу, гдје је завршио основну и средњу школу. Студирао је историју на Филозофском факултету у Никшићу.

Пише поезију (епску, лирску, дјечију, родољубиву, завичајну, социјалну, сатиричну...) и прозу. Неке епске пјесме су снимљене и изводе се на етно фестивалима. Једна од најпознатијих његових епских пјесама је "Забрањена љубав". Књигу епско-лирске поезије и прозе "Патриотски поименик Пиве" објавио је 2016. године. Лирску поезију објављивао је у часописима и зборницима поезије. Књигу прозе "Причај ђеде" објавио је 2018 године, за коју је добио престижну награду "ЗАЛОГА", за умјетничко виђење завичаја. Обје књиге је тематски везао за завичајну Пиву, као и многе необјављене пјесме, тако да му се дат епитет завичајног писца. У припреми су збирке лирске и епске поезије, као и роман.

Редовни је члан Књижевне заједнице "Владимир Мијушковић" из Никшића. Ожењен је, отац троје дјеце. Живи и ради у Никшићу

Трагом МОГ ВУКА

Пратиш ме пратиш .Знам то одавно,
Цаба се скриваш од погледа,
Име ти је опако али славно,
Ја се не плашми твога уједа.

Куд год да кренем сусрет је наш,
Некако случајан а можда и није,
Вирнеш до знања само ми даш,
Да ће мрак да те посакрије.

Ево те нема времена доста,
Таман заборавим да смо другари,
Кад опет ето тебе као госта,
Да ми кажеш:"Ој,гдје си стари?"

Питао сам се у полусну,
шта ли то значи?
Док стари ми мудрац овако рече:
"Док вука виђаш заједно сте јачи,
Иста Вам крв кроз вене тече."
"Одакле вучија крв у мени?"
Оте се из груди ријеч гола
А старац рече:"Од почетка крени.
Зар нијеси из Вукодола?"

Твој се свак баш тамо роди,
Мјесто се случајно не зове тако,
Срећа те прати док вук те води,
Нећете ићи наопако."

Старца мудраца одавно није,
Ријеч ми се његова често врати,
Он небеске њиве одавно сије,
А вук ко вук још ме прати!

Пива

Пиво земљо,качанице тврда
Водо,мајко,правде уточиште
Колијевко од луча борова
И хајдучко вјечно упориште.

Слободарски завичају мили
Расаднице људи и јунака
Освајачкој ти одоле сили
А с крвљу се зали стопа свака.

С духовношћу свагда одисала
Пастирнице,испоснице,жертво.
Свебе сву си на олтар предала
Те постаде оличење свето

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com